

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in ponedeljka ob 5 popoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Val dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Neplačana plačila se ne sprejemajo in rokopi si se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. Lastnik konsorcijski list „Edinosti“. — Tisk: tiskarna „Edinosti“, vpisane zadruge s omejenim poročstvom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20. Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Naročnina znaša: Za celo leto K 24—

za pol leta „ 12—

za tri mesece „ 6—

za tedensko izdajo za celo leto 520

za pol leta 260

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglasi se računajo na milimetre v širini ene kolone. Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov . . . mm po 10 vln. Osmrtice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov „ 5—

Oglasi v tekstu lista do pet vrst K 5— vsaka nadaljna vrsta „ 2—

Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev. Oglase sprejema inšeriatni oddelček „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu.

Uprava in inšeriatni oddelček se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštornarilnični račun št. 841.652.

Ruske operacije v Karpatih in v Bukovini. — Turki prodirajo v Perzijo

Položaj na severnem bojišču.

DUNAJ, 7. (Cenzurirano). Osmo ruska armada, ki je šla proti armadi generala Borovica, se je pred več nego enim tednom obrnila s glavno silo proti ozemlju na obeh straneh Gorlic. Kakor pa je znano, so se izjavili njeni poizkusi, da bi predrla tu in objela naše južno krilo.

Slabeje ruske sile, ki so ostale proti Vzhodnim Beskidom, so se ustavile v okopanih pozicijah nasproti našim postojankam na vrhovih prelazov. Tu v zadnjih dneh ni prišlo do nikakršnih večjih akcij.

Tudi v okolici Gorlic, ob Dunaju in Biali vlada mir, izvemši tupatam kake strele s topovi. Kakor se zdi, primanjkuje ruski pehoti municije. Munijski treni najbrž ne morejo zaradi slabega vremena pravočasno prihajati na fronto.

Na severnem Poljskem nadaljujejo Nemci ofenzivo.

Rusi so poslali proti koncu decembra 100.000 z Berdanovimi puškami oboroženih vojakov na severno- in srednjepoljsko fronto. Iz tega je razvidno, da je pričelo v ruski armadi že močno primanjkovati modernih infanterijskih pušk. — (»Tagespost«).

BEROLIN, 7. (Cenz.). Posebni poročevalec »Berliner Tageblatt« poroča iz avstrijskega vojnega tiskovnega stana: Dočim se je novi močni posunek Rusov v smeri proti Novemu Soncu izjavil pri Gorlicah, se na drugi strani ustavila tudi avstro-ogrsko ofenziva na ruskem Poljskem ob levi strani Visle. Vendar pa je bila tu bolj merodajna sila krajevnih razmer nego pa sovražna moč. Avstro-ogrsko prodiranje se je pričelo z obdobjem vredno silo iz okolice Krakova ter je porinilo umikajoče se Ruse vse v porečje reke Nide, kjer so se pripravile avstro-ogrške čete, da prodro čez reko. Rusi so se v tem utrdili na levem, vzhodnem bregu Nide, kjer so jim precej visoka obrežna pobočja in zaseke nudile močno, naravno zaščito in pospeševale zakrito namestitev baterij. Poleg tega pa se je mrz izpremenil v deževje, ki je že itak močvirno obrežje ter tudi oddaljenjši svet z vsemi dovornimi cestami vred izpremenilo v močvirje, ki se je raztezalo kakor morje daleč naokoli. Tako so postali fizično skoraj popolnoma nemogoči pohodi, vsa nadojava in zlasti odprava težke artilerije. Avstro-ogrške čete so se potemtakem morale vkopati ob črti reke Nide, vodeči od juga proti severu, in dalje v loku proti severozapadu proti reki Pilici, in to posebno še zato, ker se je obenem tudi ustavilo prodiranje sosednje nemške armade. Avstro-ogrski vojski so se brez nejevolje zvičili v neprijetno, a neizogibno situacijo, skušajoč svoje pred šrapneli varne zakope urediti kolikor mogoče suho in zdravo. Boj se omejuje, če dopušča megla, na nereden topovski ogenj in tupatam lokalno obstreljevanje pehote. Ta položaj najbrž ostane neizpremenjen, dokler ne priinese izpremembe učinek dogodkov pri Varšavi in pa zimski mraz.

Boji v Karpatih in Bukovini.

BUDIMPEŠTA, 7. (Cenz.). Rusi so se umaknili iz doline reke Unga. Položaj, ki se ni izpremenil zadnjih 24 ur, je znatno bolj. Slabe prodiranje zelo otežujejo močni nalivi. Ceste je samo blato, tako da ljudje in živlina le komaj in komaj morejo hoditi po njej. Iz istega vzroka so tudi Rusi ustavili svoje operacije.

BUDIMPEŠTA, 7. (Cenz.). »Az Est« poroča iz Kimpolunga: Po kratkem premoru so Rusi zopet pričeli svoje operacije v Bukovini. Del ruskih čet se pomika proti romunski meji, drugi pa proti ogrski. Naše čete, ki branijo mejo, niso sprejele boja, temveč so zasedle predpisane obrambne pozicije.

Deset ruskih aeroplanov izgubljenih.

BASEL 7. (Kor.). »Baseler Nachrichten« priobčujejo vest »Ruskega Slova«, po kateri so Rusi v bojih pri Lodžu in Lovicu izgubili deset aeroplanov.

Uporaba avstro-ogrskih vojnih ujetnikov na Ruskem.

SOFIA, 7. (Cenz.). Kakor se poroča iz Rusije, so že začeli pošiljati ujetne avstro-ogrške vojake na železniška dela v Sibirijo. Ujetniki se bodo odkazovali tudi pod vojaškim nadzorstvom velikim posestnikom, ki bodo morali skrbeti za njih obliko, stanovanje in hrano. Poleg tega bodo imeli pravico do 15 rubljev (48 kron) mesečne plače.

Vojna v zraku.

LONDON 7. (K.). »Times« javljajo: Nemški letalci so se opetovano pojavili nad Dünkirchnom. Prišli so petkrat na vidik, ali niso vsikdar leteli preko mesta.

Neka granata v Firminy nastavljenega topa je eksplodirala v razdalji 50 črte od nekega nemškega letala in je motila njega ravnotežje, tako da se je moral pilot v svojo varnost naglo spustiti dol.

Dvakrat sta vzletela letalca zaveznikov, najprej en Francos, potem angleški kapitan Sampson, ter sta pregnala nemške letalce.

Neki nemški letalec je vrzel dve bombi na Dünkirchen, ki pa nista povzročili nikake škode. Z ozirom na težke izgube na življenjih, ki so jih v zadnji čas povzročili nemški napadi iz zraka, je mestni poveljnik v neki proklamaciji priporočil prebivalcem, na se ob pojavu kakage sovražnega letala spravijo na varno.

V znak, da grozi nevarnost iz zraka, so na cerkvenih stolpih zasidile modro-belo zastavo. Skoro so bile uside izpraznjene.

Zračni napad na Cuxhaven.

BASEL 7. (Kor.). »Baseler Nachrichten« poroča iz Londona, da zračnega napada na Cuxhaven ni izvršilo sedem, temveč devet letal, od katerih jih je bilo po izpovedbi v Amsterdamu se nahajajočega letalca Hawletta uničenih šest.

Žrtve nemške pomožne križarke »Kronprinz Wilhelm«.

LONDON 7. (Kor.). Reuterjev urad poroča iz Las Palmasa: Ladje, ki jih je potopila nemška pomožna križarka »Kronprinz Wilhelm« so: francoska parnika »Bellevue« in »Montagel« in jadrenici »Union« in »Anne de Bretagne«.

Vojna s Turčijo.

CARIGRAD, 7. (K.). Glavni stan javlja: Rusko brodogradništvo je danes, v nasprotju s mednarodnim pravom, obstreljevalo odprto mesto Sinope, pri čemer sta bili dve hiši lahko poškodovani. Nikdo pa ni prišel ob življenje. Štiri barke so se potopile.

Pač pa so otomanske vojne ladje z uspehom obstreljevale ruske čete, ki so stale v Makraji in severno od tega kraja na ruskem obrežju.

Dne 5. januarja je poizkusila neka angleška križarka, da bi od Mersina spravili čete na kopno. Streljanje naših obrežnih straž je prisililo sovražnika k umiku, ki je ostavil štiri mrtve na lcu mesta.

CARIGRAD, 6. (K.). Prodiranje turških čet v perzijski Aserbejdžan se smatra kot posebno znamenito, kajti na ta način se otomanska armada ojačuje s tisoči kurdijskih in perzijskih dobrovoljcev. Rusi so že izgubili najvažnejše točke po njih zasledenege ozemlja in so se umaknili v Merahe po cesti v Tebris.

CARIGRAD, 6. (K.). V prvih dneh vojne med Turčijo in tropsorazumom od turške strani izvršene zaplene ladij sovražnih vlasti je sodišče potrdilo; istotako zaplenitev paketne ladje ruske trgovske in paroplovne družbe »Korojeva Olga«, potem v Črnom morju zajete, z ogledom obloženice ladje »Ida«, in slednjič več ruskih vlačilcev.

BEROLIN, 7. (Cenz.). »Tägliche Rundschau« poroča iz Petrograda: Oficijelna poročila priznavajo sedaj, v nekoliko prikriti obliki, različne vojne uspehe Turkov in tudi to, da so Rusi morali po krvavih bojih opustiti svoje pozicije pri Sarikamisu. Obramba mesta Karsa da iz strateških ozirov ni na mestu. Ker so ruske čete skupaj z armadnim zborom, ki operi-

ra pri Ardaghani, ki so popolnoma uničili deveti turški armadni zbor ter zajele ves turški štab, zavzele nove pozicije v bližini Čeldirskega jezera, je bilo poslanih velik del garnizij iz Kutaisa in Tiflisa na fronto ter se je za obrambo teh mest sklicalo črnovojništvo.

Desertacije med indijskimi četami.

DUNAJ 8. (Kor.). Kakor javlja »Terdžuman Habikat«, nadaljujejo desertacije med indijskimi četami, ki jim je poverjena obramba sueškega prekopa. Te dni je vse moštvo 4 mitraljez prešlo z njih materijalom vred k turški armadi. Baje se pripravljajo tudi druga številna moštva, da store istotako.

Novo turška paroplovna uprava.

CARIGRAD, 6. (K.). Uradni list objavlja pravilnik novo ustanovljene, neposredno pod nadzorstvom vlade stoječe turške paroplovne službe, ki jej je — poleg paroplovne službe — podeljena izključna pravica pilotske in vlačilne službe v Marmarskem morju, kakor tudi v morskih ožinah Dardanel in Bospora — službe torej, ki so jo doslej opravljali privatni ljudje, največ tuji državljani.

Preiskavanja blaga na ladjah in nakupovanje ladij v Ameriki.

LONDON, 7. (K.). »Times« javljajo iz Washingtona: Po ameriški vesti izdane odredbe glede preiskovanja tovarov na ladjah po carinskih uradnikih ni seveda nikakor smatrati za popolno odredbo. Tudi če bi uveli preiskavanje v vseh pristaniščih, bo le prostovoljno in ne bo pomembno nikake obveznosti. Zato bo tekoče uvesti jo obligatorično. Vendar se smatra ta odredba kot spreten korak v dobri smeri.

To zboljšanje v vprašanju kontrebande nastopi pogodbeno v trenutku, ko je znakov za to, da se na polju trgovine pojavljajo druge težave. Tako je na primer nakup nemških ladij zopet postavljen na dnevni red, morda z namenom, da se principijelno ugotovi, ali so ameriški državljani upravičeni do nakupa takih ladij. Vlada je nekaj Amerikancev pooblastila, naj nakupijo parnik »Dacia«, Hapage, ki leži v Port-Arturu (Texas). Namestujejo baje naložiti bombaževine za Bremen. Pričakujejo, da se s tem postopkom, ali bo Anglija pripravljala.

Tudi vprašanje nakupa ladij po državi je po nekem parlamentarnem coupu postalo pereče. Senatorja Lodge in Root sta se ostro vzprotivla. Vendar se je političnim prijateljem predsednika Wilsona posrečilo pridobiti senat za ta načrt, ki se tiče nakupa ladij. Misli se, da bo angleška vlada, ako bi bil ta načrt sprejet, ostro oporekala.

Odmevi nemirov v Petrogradu v Juliju 1914.

KODANJ 7. (K.). Glasom poročila v petrogradski »Rieči« od 29. decembra se je vršilo dan poprej pred pristojnim okrajnim sodiščem razprava v stvari delavskih nemirov v ruskem glavnem mestu v Juliju 1914. Predsednik je opetovano postavil obtožbeno vprašanje, ali so za svojo udeležbo na nemirih dobili kako plačilo.

Končno so porotniki opustili vse obtožbe.

Vprašanje aprovizacije.

DUNAJ, 8. (Kor.). »Fremdenblatt« piše večerajšnega dne: Včeraj ob 8. uri zvečer se je vršilo — kakor čujemo — ministrsko posvetovanje o vprašanju aprovizacije. Konferenca so se udeležili minister za notranje stvari baron Heinold, finančni minister pl. Engel, železniški minister Forster, trgovinski minister Schuster in poljedelski minister Zenker. Domnevati si smemo, da je vprašanje najvišjih cen za žito zavzemalo široko mesto na tem posvetovanju.

Vzroki in cilji nove ruske ofenzive.

»Berliner Tageblatt« poroča iz vojnega poročevalskega stana: Boji v zapadni Galiciji so prišli sedaj v stadij, ki daje spoznati vzroke in cilje ruske

ofenzive, ki so jo pričeli s toliko silo. Ko so bili Rusi po neugodni odločitvi bitke pri Limanovi prisiljeni umakniti svoje južne čete ob Visli, so pripeljali iz Kijeva močna ojačenja, ki so obstojala sicer večidel iz opolčenja (črne vojske), ki pa so vendar zadovoljale, da so podprla Ruse, ogrožene v Karpatih in v zahodni Galiciji.

Ruska armada v Galiciji je vsled tega držala Tarnov in dolnji Dunajec, pri čemer se je naslanjala na kot med Dunajcem in Bialo. Ruska armada je potem udarila ob zgornjem toku Wisloke in ob železniški zopet preko Krosna-Jasla v smeri na Novl Sandec očividno z namenom prebiti zvezo med avstro-ogrskimi armadami v Galiciji in armado v Karpatih ter nato obiti desno krilo prve armade. Roko v roki s tem je šlo rusko prodiranje proti naši armadi v Karpatih, ki vsled svoje sestave in svojega majhnega števila ni mogla več vzdržati energičnega pritiska. Pri tem novem sunku v pustih, globoko zasneženih Karpatih Rusi to pot niso raztrosili svoje sile, marveč so se omejili na južnovzhodne prelaze, pri čemer so s posebnim silo forsirali prehod iz galiske doline reke Strya v ogrsko dolino Ung preko prelaza Uzok.

S tem za sedaj za Ruse še uspešnim forsiranjem prelaza Uzok se je Rusom posrečilo kriti važne petrolejske vrelce, kjer se čutilo popolnoma kot gospodarji. Tu so imenovali obratnega vodjo tovarne za kolesa Premier za nadzornika ter so mu ukazali, da strogo pazi na petrolejske vrelce, pri katerih je udeležen francoski, angleški, belgijski ali nevtralni kapital. Nasprotno pa so izpustili družstvu producentov v Boryslavi 200 cistern sirovega petroleja. Glavni vzrok za obnovljeno rusko ofenzivo pa je poleg težnje, da se jim že dva meseca oblegani Przemysl ne izmuzne več, ta, da si hočejo ohraniti pot v južno Rusijo iz strateških in političnih vzrokov.

Ruski sunek proti Novemu Sandecu in Novemu Targu, ki je imel očividno namen prebiti zvezo med vojsko v Karpatih in armado v Galiciji, se je vsled spretno razporedbe sil in novih ojačenj ustavil. Verjetno je, da Rusi ta poskus obnove, ker se morajo bati, da pridejo med dva ognja. Čutili pa je tudi močnejši pritisk v smeri na Krakov. Tudi tu, kakor v Karpatih je pripravljeno vse, da se naše čete krepko ustavijo tej ofenzivi tako dolgo, da se pokaže učinek prodiranja zaveznikov na ruskem Poljskem.

Izkustva dosedanjega vojskovanja.

Srbsko in francosko bojišče.

Naše vrhno vojskino vodstvo je bilo prisiljeno poslati svoje glavne sile na severno bojišče proti močnemu nasprotniku. Kar je ostajalo, naj bi vezalo sovražne sile v Srbiji — naloga, ki se je dala ofenzivno ali defenzivno rešiti. Izdatelji način je ofenziva. Takoj ob začetku se je pokazal južni nasprotnik jako podjeten. To se je še bolj pokazalo pozneje z njegovimi vpadi v Srem in v Bosno. Mi smo seveda nasproti takemu nasprotniku stremeli za tem, da se prostovoljno na njegovo ozemlje. Na ofenzivi v Srbiji je imela tehnika vojskovodstva, umetnost v vodstvu operacij rešiti najtežje naloge. Razmere v deželi, ki jih treba posebno upoštevati, boja sila za svojo ekzistenco borečega se naroda, so v visoki meri vplivale na izvajanje omejene ofenzivne naloge naše vojske. Neznano težavno je bilo, držati se meje med nalogo vezanja sovražnika in med nalogo za premaganje njegove vojske sile. — Ker je obistnivo precej v nejasnem, bo morda umestno, ako v ilustracijo militarnih vprašanj, tičočih se Srbije, opozorimo na izkustva ob okupaciji Bosne in Hercegovine v letu 1878. Toda, zgodi naj se to z izrecno pripombo, da vsebuje okupacija nalogo, ki se za korak dalje, nego naloga vezanja in premaganja sovražnih čet. Tu naštevava avtor bojne sile, ki so bile generalu Filipoviču ob začetku operacij na razpolago, v naslednjih izvajanjih pa operacije na francoskem bojišču, pri čemer pa izrecno naglašajo, da dela to le, v kolikor je mogoče slediti dogodkom po vestih v časopisih.

Posebno interesantna karakteristika — pravi — sedaj nastopivšega oblegovalega postopanja je n. pr. da si sovražnika na mnogih krajih stojita nasproti le v razdalji 30—40 korakov. Nemci se poslužujejo za nadaljno postopanje podkopa — to je: zakopavajo se čim najbolj do sovražne fronte. V časih polkuzačo celo, da bi sovražni strelski jarek z mino razpršili v zrak. Na podporo artilerije Nemci večinoma ne morejo računati, ker obstoji nevarnost, da bi zadevali svoje lastne čete. Vendar pa imajo Nemci bližnje sovražne jareke vedno pod artilerijskim ognjem. Francozi postopajo baje nasprotno: pri nočnih napadih in protisunkih puščajo svoje ljudi preko odprtega polja, kar je spojeno z velikanskimi izgubami.

Predržno bi bilo, ako bi hoteli sedaj napovedovati rezultat bitke, ki vihra sedaj na Francoskem. Toliko pa je gotovo, da se zapadni del fronte zdi prijatelju in sovražniku važnejši, nego pa vzhodni del. Sredini fronte se sedaj — kakor se zdi — posveča manjša pažnja.

Kako da je prišlo do tega, moremo sklepati iz razmerja med bojnimi silami na kopnem in na morju. Angleži delajo vse napore, da bi od morske strani Belgijo povzročali Nemčiji skrb za njene zveze. — Često so podpirali od morske strani napade in boje čet na kopnem in so se celo oglašali z grožnjami, da eventualno izkrajajo v Belgiji svoje čete. V Nemčiji poznajo prav dobro občutljivost Anglije proti podjetjem v njeno ozemlje. Podjetja podvodnih čolnov v angleška pristanišča in proti angleškim ladjam, podjetje proti Scarborough-Hartlepool dne 16. m. m. — je menda večinoma pisati na ta račun.

Obilica izkustev in zaključkov je, ki iz vojne leta 1914. svetlo tja čez v novo leto. Tičejo se organizacije, izpopolnjevanja, nadomeščevanja vseh vrst, toliko vzdrževanja vojske in načina in vodstva operacij v vili kem in malém, njihovega trajanja in razvoja, kakor tudi načina boje, ki nastajajo iz celote. Ko bodo nekoč šteti v vojni zgodovini število bojnih dni vojne leta 1914., bo treba pač vojne dni multiplicirati s tremi, ker so se bojevali na treh bojiščih in brez prenehanja, celo med marši naprej in nazaj.

O nenavadno veliki vlogi, ki jo igrajo železnice v tej vojni bodo morala pozneje — ko bomo smeli več vedeti o tem — poročati posebna poglavja.

Podmaršal Cvitković zaključuje: Ena beseda iz leksikona jezikovnega izraza najboljše na jeziku: beseda ta je — odločitev. Še se ta beseda ne razumeva popolnoma. Kake odločitve na malem delu orjaške fronte občuti ta poslednja le malo ali nič. Le svota odločitev drugega tika za drugo bi mogla dovesti končno do zaželenega cilja. Ta svota pa se, žal, — ker sta fronta tako žilavi, tako trdovratni — da laglje dosežate le na oddaljenih križih. Dokler ne dozori, se čudno ponavlja umikanje, ki tako silno zavlada t. vojno, ni uopustilo, da bi tu igrali protoka — preostaja le... čakanje. Naj bi naši vojskovodje našli ključ do rešitve tudi tega zadnjega vprašanja, naj bi sreča povsod spremljala njihove poti!

Doživljaji mladega letalca.

Neki nemški letalec, ki je bil prvotno izučen za ključavničarja in se je v sedanjih vojni kot prostovoljec pri nekem polletu ponesečil, je pisal nekemu prijatelju o svojih doživljajih sledeče pismo:

Dne 18. novembra je bila noč izvanredno krasna in jasna. Svetla luna je močno razsvetljevala s svojimi žarki vso pokrajino. Vse je počivalo od težkega bojnega dela po strahoviti bitki, ki je divjala tam pred tremi urami. Slišati je bilo le krepke korake posameznih straž. Mudeč se v sanjah pri svojih ljubljenih doma, smo bili ob 4 zjutraj zbudeni in dobili povelje, da moramo nemudoma k stotniku. Skočili smo iz naših slamnatih ležišč, si osvežili oči od trdega spanja in odšli takoj k stotniku. Ko smo prišli tjakaj, so nas pozdravili in

vprašali, če hočemo napraviti prostovoljen polet na liniji Reims-Arras. Seveda smo prošnji brez ugovaranja takoj ugodili. Po petnajstih minutah sta bila bencin in olje na mestu in vse pripravljeno za polet. Stopil sem v dvokrovnik, ki nas je že parkrat ponesel nad sovražna taborišča in sem skrbno pripravil in uredil vse opazovalne aparate. Dal sem si prinesiti nato še municije. Med tem je bil gotov tudi že moj voditelj. Krepak klic »Prosto!« in letalo se je dvignilo in zapelo svojo običajno jutranjo pesem. Klicali so nam vsi srečno svidenje, nakar sva kmalu izginila v višavah.

Po zaletu 200 metrov se je težki dvokrovnik dvignil lahko v mrzli jutranji zrak. Hitro kakor blisk smo splezali v višine. Nikomur se ni niti oddelež sanjalo, da postane ta polet še usodepoln. Kmalu smo dosegli višino tisoč metrov. V tej višini smo zapustili naš park. Krasen je bil pogled z višin na spečo zemljo. Leteli smo hitro v jugozapadni smeri in kmalu smo dosegli višino 1900 metrov. Sedaj se je pričelo moje delo. Tudi sovražnik ni miroval, ampak nas je sprejel s hudim artiljerijskim ognjem. Parkrat so se razpočili šrapneli tik pod nami, tako da se je nagib dvokrovnik močno sedaj sem sedaj tja in to vsled silnega zračnega pritiska. Kljub temu smo Reims obkrožili kar trikrat. Sedaj sem našel tudi težko baterijo, ki je prizadejala naši artiljeriji tako veliko škodo. Mislim sem si: Le počakaj, saj ne boš dolgo nagajala in sem si zaznamoval pozicijo na karti. Opisali smo oster lok na levo, pri čemer sem vrgel za poslovičev še eno bombo. Toda glej vraga! Tu se pojavi pred mano sovražni dvokrovnik. Sedaj je bilo treba paziti! Pregledal sem z daljnogledom, če se ne nahajajo morda v zraku še kak drugi aparati in res jih ni bilo več. Sovražno letalo je silno pritiskalo na nas in nas neprestano zasledovalo. Pozdravilo nas je končno s strojno puško. Jaz sem streljal s svojo karabinko. Zasledovanje ni prenehalo. Leteli smo po liniji Reims-Arras navzgor. Ko je »golob« po približno pol ure izginil, sem to naznačil svojemu voditelju. Oddahnila sva se oba.

Kljub silnemu streljanju artiljerije sva letela proti cilju. Toda pri Amiensu zapazim nenadoma dve francoski in eno angleško letalo. Eno je bilo nad našim, drugo pa desni, tretje na levi strani. Prišla so, kakor da bi padla z neba. Prišel se je boj v zraku. Najprej so nas sovražniki pozdravili z ognjem od strani. Odgovarjal sem s svojim samokresom. Čudil sem se, da se je moj voditelj dvigal, toda v tem trenutku sem zapazil, da streljajo na nas tudi od spodaj. Neki šrapnel je padel na angleškega letalca, ki je takoj padel z letalom vred na zemljo. Prišlo se je zopet streljanje od strani. Začutil sem močne bolečine v desnem stegnu. Toda rane obvezati nisem imel časa, ker se je pojavila tudi v našem letalu močna luknja, ki je postajala vedno večja. Naš dvokrovnik se je močno nagnil na desno stran in zdrčal v globino. Ko smo padli tisoč metrov globoko, je spravil moj voditelj stroj zopet v normalni položaj. A ni ostalo dolgo tako. V višini 150 metrov se je dvokrovnik zopet nagnil, nakar sva padla v globočino. Aparat se je seveda popolnoma razbil.

Ko sem prišel k zavesti, sem se nahajal v nekem avtomobilu na potu v lazaret. Ogledal sem si natančno svoje spremeljvalce. Bili so, hvala bogu, nemški sanitetci. Prepeljali so me v vojaški lazaret v Vinellonu, kjer sem bil operiran. Nato sem prišel v toplo posteljo. Razven strela, sem dobil tudi razširjenje srca in oslabiljenje živcev. Za polet sva bila oba odlikovana z železnim križcem drugega razreda. Moj voditelj je žalibog dva dni po katastrofi umrl za težkimi poškodbami.

Razne politične vesti.

Dohodki na davkih mesta Budimpešta. Ogrska brzojavna korespondenčna pisarna javlja: Mestna uprava budimpeštanska objavlja izkaz, glasom katerega so dohodki na davkih v letu 1914 iznosili 70,9 milijonov kron in so se torej vzlic vojni zmanjšali le za okroglo 1.700.000 kron.

Pripuščanje bosensko-hercegovskih črnovojnikov k dopolnilnemu izpitu. Vojni minister je v sporazumenju z ministrstvom za deželno brambo ter c. in kr. ogrskim ministrstvom za deželno brambo ter c. in kr. skupnim finančnim ministrstvom v stvari Bosne in Hercegovine dovolil, da morejo črnovojniški obvezanci, pripadajoči rojstnim letom 1892, 1893, 1894 in 1895, ki so bili imperativno pritegnjeni v črnovojniško službo (službo z orožjem), izjemoma zaprositi, da se jih pripusti k dopolnilnemu izpitu, ako stoji dejanski v aktivni službi in ako so bili pred vpoklicem v črnovojniško službo v onih letnikih, vpi-

sani kot javni učenci na kakem onih zavodov, ki jih označa § 21-1. odstavek z vojnega zakona, in katerih absolviranje opravčuje k pripustitvi k dopolnilnemu izpitu.

Uvoz bombaževin v Nemčijo. Iz Berlina javljajo: Tukajšnje ameriško veleposlaništvo je bilo od njega vlade obveščeno, da ste dali angleška in francoska vlada zagotovilo, da ne boste stavljali bombaževino na listo predmetov, označenih za kontrebando ter da ne boste zaplenjali tovorov bombaževine. Potemtakem se more bombažno blago na nevtralnih ladjah uvaževati v Nemčijo.

Nove izkopanine v Pompejih. V ulici dell' Abondanza v Pompejih so našli celo vrsto novih izkopanine velike vrednosti. Sedanje izkopanine so najdragocenejše, kar so jih našli dosedaj v tem mrtvem mestu. Posebno pozornost vzbujajo neki balkon, kjer je fasada še popolnoma ohranjena in nepoškodovana. Dalje fasada neke hiše z velikimi kipi bogov in neka druga hiša, na kateri se nahajajo stotine naznanil na volice in o raznih igrah. Najbolj zanimiva pa je velika pralnica, kjer stoji vse na svojem mestu in neka hiša, kjer so v spalnici postelje še popolnoma ohranjene in se odlikuje kapela po krasnem kinču. Na belem reliefu na modrem polju je vpodobljen boj med Hektorjem in Ahilom in pa prihod Prijama po Hektorjevo truplo. Dela najbolj izbrane umetnosti. Zraven te hiše in zanjo so velikanski podzemski prostori, kjer se nahajajo hiše in vrtovi, kar vzbudi gotovo občudovanje vsega sveta. Na neki hiši se nahajajo krasne freske in prizori iz trojanske vojne. Med vsemi izkopaninami so našli tudi novo skupino trupel, katerih pozicija pravi o njihovi strašni usodi. Devet oseb je bilo, ki so se skrile najprej v teh podzemskih prostorih in šle nato na prosto, ker so se bale, da bi bile zakopane tu žive kakor v kakem grobu. Na višini visečega vrta so padle, se zgrudile v pepelnati dež, ki je pokopal celo mesto in se zadušile. Eno truplo je neke dedice; njeno telo sloni proti prsim neke starejše dame, kakor da bi hotelo iskati tamkaj pomoči. Bogate izkopanine so napravile po vsej Italiji velikanski vtis.

Povest iz mrtvašnice.

Slike z gališkega bojišča. - Piše Fran Prešeren

Dne 15. oktobra, bilo je popoldne ob 3, smo se ustavili ob robu gozda, dobro uro od Novega Mjasta, tik nad vasjo Ovco dolno. V Novem Mjastu smo ostali mimogrede samo malo časa. Upali smo, da se snidemo tam z našimi kuhinjami, toda up je šel po vodi, ko smo začuli povelje: Naprej! Žalostni smo odkorakali in se tolažili, da nam poiščemo morda boljši in pripravejši prostor za skupno kosilo. Toda zmotili smo se. Ob gozdu je zbral polkovnik častnike in jim razložil načrt za — napad.

Odšli so častniki k svojim oddelkom in zašumelo je po gozdu. Zašumelo je listje pod nogami, trgale in lomile so se vejice in v tihi šepet med raztegujočimi se vrstami so se vpletala tiha povelja častnikov in podčastnikov. Postavil se je polk v bojno črto. Pred, med in za črto so stali častniki, za njimi globokeje v gozdu pa polkova rezerva. Takrat smo se vedeli, kakšno kosilo nas čaka.

Tiho smo stali drug poleg drugega in se pomembno pogledovali. Tuintam si videl, kako sta si stisnila dva tovariša desnico in se spomnila dogovora glede medsebojne pomoči; več jih je poljubilo drage jim spomine in se nemo poslavljalo od njih, nekateri pa so stali — osamel —, topi in nemi med grmovjem in stiskali orožje. Pred prvo bitko si videl marsikako solzo, toda tu ne tu so stali možje — možje, ki so bili že valjeni trdega boja, možje, ki so že čuli neštete strele sovražnih topov in pušk pri Gologori, okrog Lvova, katerega so tako nerado zapustili, pred Grodkom i. t. d., možje, ki so pozabili na jok, možje mehkih sočutnih src, toda možje — brez solz.

Točno ob treh je izdal polkovnik usodno povelje: »Angriff durchführen!« Ponovilo se je povelje ob črti, razgrnilo se je grmovje in na planem pred gozdom je stal 17. polk pred sovražnikom. Tiho se je pomikala mogočna črta v najlepšem redu proti sovražnemu ognju. Bil je divje krasen pogled. Držali so se junaki kot na vežbališču, niti eden ni zaostajal, omahoval ali se obotavljal. Sam brigadir, ki je opazoval napad polka, je izjavil, da še ni videl lepšega napada, lepše bojne črte kot je bila ta. Komaj je napravila črta dobrih 50 korakov, že se je začelo strahovito grmenje na sovražnikovi strani. Zašumelo je nad nami, zažvižgalo in zagrmelo. Po silnih treskih se je vsul na vrste smrtonosni dež sovražnih krogelj. Toda niti zmajale

se niso vrste, nekaj jih je omahnilo, dva sta obstala, nekaj pa se jih je pobralo in takoj so bili zopet v vrsti svojih tovarišev. Niso nas zadržale sovražne krogelje in v kratkem smo prekorčili v dolini ležečo vas in prodrli na višine na nasprotni strani vasi. Tam smo obstali in se zakopali v za silo napravljene strelske järke, kjer smo ostali dva dni.

Polkovno poveljništvo se je nastanilo na položno viseči njivi pod višino na levo od pokopališča, ki je bilo ograjeno ob višini z drevjem ob ozki poti, ob pobočju pa z gostim grmovjem in grmičevjem. Pokopališče je bilo podobno drugim gališkim pokopališčem. Sem in tja kak spomenik s cirilskimi napisi, brez vrste in reda, grobovi večji in manjši, s travo in trnjem gosto zaraščeni, semintja kaka cvetlica, napol ovela in obletela — taka pač so nam pustili gališka pokopališča. Pusta in prazna, divja in grozna in niti za zavetišče nam jih niso privoščili, dasi se njihovih mrličev nismo več bali. — Na spodnjem koncu proti vasi pa je stala lična, lesena, belo pobeljena — mrtvašnica — popolnoma prazna.

Ko je potihnilo pogubonosno streljanje, ko so se pomirili grobovi in nas je zavila noč v svoj temni plašč, smo se splazili štirje prijatelji drug za drugim skozi goste grmovje na pokopališče. Prešli smo grobe in vstopili v mrtvašnico. Vsak je vrgel v svoj kot otep slame, zlekli smo se po njej, prižgali smo si cigarete in spregovorili je prvi:

Utihi! Je grmenje, zaspala je smrt. Do rana smo varni, smrt spi, jaz pa ne morem spati. Ne mučijo me spomini, ker sem zanje skoro že otopel, tudi skoraj nimam več koga, da bi se ga še spominjal. Nekaj pa vam povem, fantje. Staršev nimam. Izgubil sem jih še kot mlad dečko in od takrat sem živel med tujimi ljudmi. Odgaljati so me dobro, skrbno in ni se mi godilo hudo. Toda bolj ko sem odraščal, bolj sem pogrešal nekaj — sladkih besedi matere, ki božajo nežno dečkovo srce, in blagohotnih opominov, ki ga odvračajo od slabih potov. Zahotelo je srce ljubezni, in ker ni dobilo materine, je iskalo drugo, pri drugem, tujem nežnem srcu. Toda tudi tu je ni našlo. Usoda se je igrala z mano in trpel sem, dokler nisem tudi tega utrpel. Od takrat sem živel samo še za delo, jed in pijačo. Tak sem odšel, tak prišel med vas in tak ostal in prešal z vami vse, kar vam je znano. Morda mi je bilo lažje kot vam, ker sem — človek brez spominov. Dobil pa sem nekaj tu med vami, kar me gane do srca. Dobre, zveste in vdane tovariše. Prijatelj, in obrnil se je do mene, tu imam vse, kar sem prinesel od doma. Denarnica je, precej polna in nabita. Vzel sem jo s sabo, ker je tujcem nisem hotel dati, in prav sem storil. Dobil sem tu v vojni sorodna srca in prijatelji v tihi noči, ko je utihnilo grmenje, ko je zaspala smrt, v tej tuji gališki mrtvašnici vam podajam desnico, pravo pošteno desnico. Če padem, vas prosim, vzemite to od mene za spomin in razdelite si prijateljsko med sabo. Ni to nečastno, ker zvestoba do tovariša in prijatelja vam to ukazuje na moje besede.

Utihi! Je in dalje časa smo vsi molčali. Nato je potegnil čutaro, napravil globok požirek in jo oddal naprej. Pili smo vsi molče, vrnili mu steklenico in zopet umolkili Vsak je razmišljal in nihče si ni upal motiti svečane tišine v tihi gališki mrtvašnici.

Po kratkem molku je čutara zopet zakrožila in spregovoril je drugi:

Večkrat ste me že izpraševali, zakaj sem postal po zadnji bitki tam pri Grodku tako žalosten in otožen. Poprej veseli in dobre volje celo v najhujšem ognju, skoro bi rekel, celo ob mrtvecih in ranjenih — ob razbitih slovenskih truplih. — Od narave ustrojen sem zadušil v srcu tugo in bol, ki se me je lotevala ob groznih pogledih na poljane in pastirje gališke, na obsežna naša pokopališča, na katerih pa ni mirne in tihe mrtvašnice. Zlomil sem želo tuge, še preden me je rnilo in si mislil: Živimo živi, mrtvi so prestali in ne moremo si pomagati. Zapel sem slovensko pesem, dal s tem zadostilo žalostnim slovenskim srcem in otreli smo polagoma tugo, bol in strah in postali zopet vojaki, možje brez src in spominov. Zavriskal sem končno in prepodil in src temne oblake kot jih prepode iznad naših glav grom, bobnenje, šum, žvižg in vrišč krogelj, bomb, šrapnelov in granat. Toda zašel sem že skoro predaleč. Zakaj sem postal otožen? — Znan vam je gotovo oni gozd tam pri Grodku in niste ga še pozabili, kjer smo se bili več dni kot levi v najhujšem sovražnem ognju. Zmaga ni brez žrtve. Tam smo držali naše postojanke in zavzemali druge, ne oziraje se na levo in desno. V ta gozd me je postal poveljnik z važnim poročilom. Šel sem, hodil, plaval se in

letel. Kaj sem videl na takem bojišču, veste vsi. Videli ste dovolj in ni vam treba na dolgo in široko razkladati. Rečem le, da takega še nisem videl. Večkrat mi je gomazelo okrog srca in večkrat sem obstal in gledal v blede lica, v neme obraze. Toda šel sem naprej. Ko pridem približno do srede razoranega in razkopanega gozda, potresenega s trupli in vejevjem in polomljenim drevjem in prepojenega z mučenišči krvjo, zagledam med drevjem nekaj, česar še nisem videl. Nad potnim jarkom, tik globokega zakopa je ležal, glavo stisnjeno med dvema smrekama, ranjenec popolnoma — nag. Ležal je na trebuhu in nisem videl obleke na njem. Le strgane cunje so štrlele izpod golega hrbita, noge pa je imel zapletene v ostanke čevljev in raztrganih hlač. Po hrbitu ravno po sredi se je vil krvav curek sveže krvi. To me je pretreslo. Kljub temu, da sem bil na nevtrnem mestu, sem stopil k nesrečniku in ga ogledoval. Poizkušal sem mu pogledati v obraz, toda nemogoče. Hotel pa sem ga videti. Pokleknil sem tik smrek, pograbil ga z obema rokama za glavo in dvignil. Težko je šlo, toda šlo je, dvignila se je glava in pogledal sem mu v obraz. In veste prijatelji, kdo je bil? — Moj brat.

Zaplakal je prijatelj, ko je to izgovoril, zašumela je slama pod njim, udaril je z roko in nogo ob steno mrtvašnice in obležal.

In zopet je nastala svečana tišina v tihi, turobni gališki mrtvašnici, nad katero je utihnilo grmenje topov in poleg katere je spala smrt. (Konec prihodnjic.)

Karel Delami
po visokem c. kr. namestništvu
koncesionirani zobotehnik
Trst, ulica Belvedere št. 4. III. n.
ORDINACIJA od 9 do 1 in od 3 do

D. KORSANO
Specijalist za sifilitične in kožne bolezni
Ima svoj ambulatorij
v Trstu, v ul. S. Lazzaro št. 17, I.
(Palazzo Diana)
Za cerkvi 8. Antona novega.
Sprejema od 12. do 1. in od 6 do 7 pop.
Zenske od 5 do 6 popoldne.

UMBERTO COMICI
zaloga stavbinskega materiala.
Tovarna cementnih plošč in cev.
Trst, Campo S. Giacomo 11 in V. Concordia 1
(Zadaj cerkva Sv. Jakoba)
V zalogi vedno novo dospelo blago.
Cene zmerne. Postrežba točna.

Caffé Nuovo
(NOVA KAVARNA)
Trst, Piazza Barriera-Settefontane
Prva udobnost. Bogata izbira častnikov. Prevostno pijače. Hladila vseh vrst. Biljardi Seifert, TELEFON 15-81.
Poleg kavarni se nahaja tudi izvrsten BUFFET, kjer se prodajajo mrzla jedila, vino in Dreherjevo pivo. Sprejema se naročila na dom. Priporoča se udani
Franjo Abram, lastnik.

Predmeti za planince!
Kuhalne priprave iz aluminija, planinske steklenice, noži in vilice, planinske palice, priprave za led, železa, snežni obroči, nahrbtniki.

Vsakovrstne obleke:
Sweater, planinske hlače, gamaše, čepice iz čiste volne, rokavice.
Steklenice Helios, več dni gorke in mrzle po 4 krone komad.
Modni predmeti za gospode, srajce, ovrtnice, zapestnice in nogovice.
Za člance športnih in planinskih društev
POSEBNE CENE.
Sportna trgovina Strudel
ulica S. Antonio 12) nasproti Kred. poslojaja)

IGNAZIO POTOCNIG TRST
ulica Riborgo št. 28, vogal ul. Beccherie
(Podružnica v ulici Barriera vecchia št. 23)
Velika izbira moških in deških oblek. Črni in modri paletots. Ranglan, Uster v silvih in rujavih barvah. Suknje s kožuhovalne. Velika izbira moških pletenik (maj). Rumene in modre obleke za delavce.
Izbira blaga za moške obleke. Sprejemajo se naročila po meri

Velika zaloga in tovarna pohištva
ANDREJ JUG - TRST
v ul. S. Lucie 5. via Fabbri 10.
Bogata in lepa izbira finoga in navadnega pohištva in sveži k svetim i se
Telefon 17-38

Ivan Krže
Trst, Piazza S. Giovanni 1
Zaloga kuhinjskih in kletarskih potrebščin od lesa in plestenin, škafov, vrent, števov in kad, nožikov, lopat, rešet, sit in bakovratnih košev, jersavov in metal ter mnogo drugih v to stroko spadajočih predmetov.
Priporočila
svojo trgovino s kuhinjsko posodo vsake vrste bodi od porcelana, zemlje emajla, kositarja ali cinka, nadejše pasamantorje, kletke itd. Za gostilničarje pipe, kroglice, sesalje in stekleno posodo za vino.

Zaloga tu in inozemskih vin, spirita, likerjev in razprodaja na drobno in debelo
Jakob Perhanc
Trst, Via delle Acque št. 6
(Nasproti Caffè Centrale).

Velik izbor francoskega sampanja, penicnih dezer-tnih italijanskih in avstro-ogrskih vin. Bordeaux, Burgunder, renskih vin, Mesella in Chianti. Rum, konjak, razna žganja ter posebni pristni tropinovec slivovec in brinjavac. Izdelki I. vrste, došli iz do-tičnih krajev. Vsaka naročba se takoj izvrši. Raz-podaja se po povzetju. Ceniki na zahtevo in franko.

LOVRE BULIC, TRST
priporoča cenj. občinstvu svojo

gostilno „Brioni“
(»Trattoria Brioni«) z vrtom, pripravnim za sestanke in zabavne prireditve.
Trst, via dell' Istria 16 (v bližini cerkve sv. Jakoba).

Točijo se prvovrstna dalmatinska vina iz Omiša, črno, belo in opolo. Pivo »Adrija«, pelinkovac in marsala ter domača kuhinja in mrzla jedila. Gostilna: via del Rivo št. 9 s prodajo gorinavedenih pijač in mrzlih jedil.

ZDRAVNIK
Med. Dr. Karol Perničič
ordinira od 11-1 pop.
Trst, ulica Bonomo 3/II. (nasproti Dreherjeve pivovarne).

Hermangild Trocca
TRST, ulica Barriera vecchia 8
Ima veliko zalogo
mrtvaških predmetov
Venci iz porcelane in biservov, vezanih z medeno žico, iz umetnih cvetic s trakovi in napis. Silke na porcelanastih ploščah za grobne spomenike itd. itd.
Najnižje konkurenčne cene.

MILJAVAC ANTON
zaloga vina na Proseku šte. 131
priporoča p. n. občinstvu in gostilni-čarjem svojo najizbornejšo istrsko vino domačega pridelka iz Vrsara (Orsera).
Cena po dogovoru izven vsake kou-kurence.
Prodaje se od 1/4 hektolitra naprej.

Fratelli Rauber
Trst, ul. Carducci 14 (ex Torrente)
Zaloga ustrojenih kož
Velika izbira potrebščin za čevljarje. - Specijaliteta
potrebščin za sedlarje.

Točne ure prodaja
Emilio Müller
najuglednejša in najstarejša prodajalnica ur v Trstu, ulica S. Antonio (vogal ulice S. Nicolò)
Velika izbira
veržic, zlatih, srebrnih, kakor tudi stenskih ur vsake vrste i. t. d.
Ustanovljena l. 1839.

Prva tržaška tovarna
brusnih kamnov, smirka in „corundum“
G. Pilotti-Trst
Pisarna: Riva Pescatori 14, Tel. 15-25